

Občina Idrija

Mestni trg 1

5280 Idrija

**Analiza uresničevanja Standardnih pravil za izenačevanje
možnosti invalidov Občine Idrija**

in

**Akcijski načrt za izenačevanje možnosti invalidov Občine
Idrija 2016-2020**

December 2016

Št.: 122-0007/2011-74

NAMEN

Po podatkih iz Akcijskega programa za invalide 2014-2021 je več kot 15 % vseh prebivalcev Evropske unije invalidov, v Sloveniji pa se okvirna ocena deleža invalidov giblje okoli 12–13 % celotnega prebivalstva. Od tega ima 8 % invalidov odločbo o invalidnosti glede na različne zakone, preostalih 5 % pa je oseb z večjo telesno okvaro. Med osebe z oviranostmi lahko štejemo še druge uporabniške skupine – starejše, otroke, starše z otroki, ponesrečence ..., ki se soočajo z ovirami in zmanjšano dostopnostjo pri vključevanju v družbeno življenje in koriščenje javnih storitev.

Občina Idrija se hitro stara. Podatki Statističnega urada RS kažejo, da je bilo leta 2016 število živorojenih nižje od števila umrlih. Tudi število tistih, ki so se iz te občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Povprečna starost občanov je bila tako 43,2 leta, torej višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (42,2 leta). Med prebivalci te občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 131 oseb starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino višja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo. Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju hitreje kot v celotni Sloveniji. Ti podatki potrjujejo potrebo po celi vrsti politik, ki bodo nagovorile prihajajoče izzive.

Občina Idrija je k projektu in pridobitvi listine Občina po meri invalidov pristopila že leta 2010 in v letu 2011 pripravila Posnetek stanja položaja oseb z oviranostmi v Občini Idrija, potrdila Akcijski načrt za uresničevanje enakih možnosti oseb z oviranostmi v Občini Idrija ter imenovala Svet invalidov Občine Idrija. Čeprav na razpisu zaradi proceduralnih napak ni bila uspešna, je z aktivnostmi nadaljevala in akcijski načrt v večji meri uresničila.

V zadnjih letih je Občina Idrija odpravila številne arhitektonske ovire, prostore opremila z novimi, večjimi napisi, in vzpostavila vstopno točko v pritličju za vse občinske storitve. Javni zavodi v občini so izvedli številna usposabljanja zaposlenih in pripravili analize dostopnosti ter identificirali potrebne rešitve, pomen dostopnosti in vključevanja pa prepoznava tudi gospodarstvo. Široka paleta invalidskih društev in organizacij za invalide podpira ranljive skupine pri vključevanju v ekonomsko in družbeno življenje občine.

Napredka ne bi bilo brez aktivnega delovanja invalidskih društev, ki so v okviru svojih aktivnosti (npr. dan bele palice, srečanja pri županu ...) večkrat opozarjala na nove ovire in predlagala rešitve.

Predstavniki invalidskih društev izpostavljajo preobrat v razmišljanju občinske uprave, ki je tematikam invalidnosti pričela posvečati več pozornosti, predvsem pa se je okrepilo razumevanje, da ovire niso le arhitektonske narave, prilagajanje storitev in prostorov invalidom pa koristi celotni populaciji, ne le delu prebivalstva. Okrepilo se je tudi sodelovanje med javno upravo, invalidskimi društvi in drugo civilno sfero, kar se kaže v skupnih prijavih na evropske razpise (npr. Interreg Slovenija-Italija) in medsebojnim obveščanjem.

Temu navkljub je do nedavnega občina k reševanju problematik pristopala *ad hoc* in brez strukturiranega sodelovanja z invalidskimi društvi in organizacijami za invalide. Pričujoča analiza položaja oseb z oviranostmi v Občini Idrija in spremljajoč akcijski na črtsta pripravljena v okviru projekta »Občina po meri invalidov«, ki z jasnimi koraki in smernicami vodi občine in invalidska društva k ureditvi strukturiranega sodelovanja in reševanja problemov. Tako želi Občina Idrija svoje aktivnosti na tem področju sistematično strukturirati in okrepiti invalidske organizacije z namenom boljšega reševanja problematike.

PRIPRAVLJALCI

Dokument so pripravili člani delovne skupine:

Zdravko Bolčina, Društvo invalidov Idrija-Cerkno

Igor Miljavec, Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica

Maja Majnik, Občina Idrija

Ivo Ozebek, Društvo paraplegikov Severne Primorske

Matevž Straus, Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija

Poleg navedenih so v procesu priprave sodelovali tudi drugi zaposleni v občinski uprave ter predstavniki društev invalidov in organizacij, ki delajo z invalidi. Pomemben del informacij je bil pridobljen na okrogli mizi in v razpravah z zainteresirano javnostjo.

NAČIN PRIPRAVE

Priprava je sledila smernicam Zveze delovnih invalidov Slovenije in postopku, ki ga opisuje Pravilnik o pridobitvi listine »Občina po meri invalidov«.

1. Društvo invalidov Idrija Cerkno je 4. decembra 2015 predlagalo županu in župan je 12. 1. 2016 sprejel pobudo društva invalidov, da se občina vključi v projekt ter sprejme odgovornost za trajno izvajanje projekta.
2. Župan je 16. 3. 2016 predlagal občinskemu svetu v imenovanje Svet invalidov Občine Idrija, v katerega so enakopravno vključeni predstavniki invalidskih organizacij, ki delujejo na območju občine.
3. Župan je 11. 10. 2016 imenoval posebno delovno skupino z nalogo priprave predloga Analize uresničevanja Standardnih pravil za izenačevanje možnosti invalidov in predlog Akcijskega načrta občine s konkretno opredeljenimi nalogami, odgovornimi izvajalci, roki in viri financiranja.
4. Invalidska društva so se 25. 10. 2016 sestala na koordinacijskem sestanku, na katerem so se dogovorila o nadaljnjem sodelovanju in povezovanju.
5. Svet invalidov Občine Idrija je 25. 10. 2016 v sodelovanju z občino organiziral okroglo mizo, na kateri so sodelovali predstavniki invalidskih organizacij in odgovorni predstavniki javnih služb, ki se srečujejo s problematiko invalidov.
6. Koordinacija invalidskih društev ter drugi člani Sveta za invalide Občine Idrija se je 25. novembra sestala in potrdila osnutek Analize in Akcijskega načrta.

7. Občinski svet je 15. decembra 2016 na predlog župana obravnaval Analizo in Akcijski načrt.

Ta dokument je sestavljen iz dveh delov, Analize uresničevanja Standardnih pravil za izenačevanje možnosti invalidov in Akcijskega načrta za izenačevanje možnosti invalidov Občine Idrija.

FILOZOFIJA OBČINE IDRIJA

Zgodovina oseb z oviranostmi je zgodovina institucionalne segregacije, stigmatizacije, karitativnih dejavnosti in medikalizacije. Tudi danes se osebe z oviranostmi še vedno soočajo z nerazumevanjem, strahovi in ignoranco, ki tem osebam omejuje prepoznavnost in spoštovanje v družbi ter potrebne vire za vključevanje v ekonomsko in družbeno življenje skupnosti. Družbeni model razumevanja oviranosti, katerega se drži Občina Idrija, tako poudarja, da so te osebe ovirane zaradi družbenih in ne bioloških ovir. V dokumentih, ki jih Občina Idrija pripravlja v okviru projekta Občina po meri invalidov, se namesto termina invalidnost, uporablja termin oviranost, ki je na osebni ravni manj označujoč. Namesto osebnih pomanjkljivosti, ki jih poudarja izraz invalidnost, je pri izbranem izrazu v ospredju predvsem stanje oviranosti, do katerega pride v odnosu med posameznico oziroma posameznikom in njegovim oziroma njenim socialnim in fizičnim okoljem. S tako izbiro termina so v prizadevanja za uveljavitev enakih možnosti vključene tudi osebe, ki na podlagi zakonodaje nimajo statusa invalida, a se v vsakdanjem življenju prav tako soočajo s številnimi ovirami, kot so na primer starostniki in kronični bolniki.

Poleg tega je razumevanje dostopa in dostopnosti potrebno spremeniti, saj se vedno bolj prepozna, da ranljivim skupinam ni potrebno omogočiti dostopa le do prostorov, temveč je potrebno zagotoviti tudi dostopnost informacij in storitev.

Oviranost moramo tako razumeti kot del človeškega življenja, kot nekaj, kar se lahko zgodi kadarkoli v življenju kogarkoli, najsi bo to začasna ali stalna oviranost. Čeprav ima oviranost velike posledice za posameznika/-ico in bližnje, oviranost ne bi smela sama po sebi voditi v zmanjšanje posameznikove vključenosti v skupnost.

Izenačevanje možnosti oseb z oviranostmi tako ne stremi k prilagajanju standardnih ureditev posameznim ranljivim skupinam, temveč k oblikovanju univerzalnih rešitev, ki ne diskriminirajo.

DRUŠTVA INVALIDOV IN ORGANIZACIJE ZA INVALIDE

V občini Idrija deluje več organizacij, ki delajo (tudi) z invalidi:

- Društvo civilnih invalidov vojn Primorske
- Društvo diabetikov Idrija
- Društvo gluhih in naglušnih SP
- Društvo paraplegikov SP
- Društvo psoriatikov Slovenije pod. Notranjska
- Društvo psoriatikov Slovenije pod. Primorska
- Društvo tvoj telefon
- Društvo upokojencev Idrija
- Društvo vojnih invalidov SP – Sekcija Idrija
- Klub zdravljenih alkoholikov Idrija
- Medgeneracijsko društvo Korak
- Medobčinsko društvo invalidov Idrija Cerčno
- Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih NG
- Ozara Slovenije
- Slovensko društvo za celiakijo
- Ustanova mali vitez
- Združenje multiple skleroze Slovenije
- Društvo civilnih invalidov vojn Primorske
- VDC Vrhnika- Idrija, enote Idrija
- Zavod RS za zaposlovanje, OS Nova Gorica
- Center za socialno delo Idrija
- Zdravstveni dom Idrija
- Dom upokojencev Idrija

Invalidske organizacije so organizacije invalidov, katerih člani so invalidi in njihovi zakoniti zastopniki ter za katere je Minister za delo, družino in socialne zadeve z odločbo ugotovil, da društvo ali zveza društev izpolnjuje vse predpisane pogoje in mu podelil status invalidske organizacije ter odločil o vpisu le-te v register invalidskih organizacij, ki ga vodi ministrstvo.

Z izrazom organizacije za invalide v tem dokumentu označujemo druge organizacije, ki delajo v dobrobit invalidov (npr. varstveno-delovni center).

PREGLED STANJA V OBČINI PO AGENDI 22

Analiza položaja je pripravljena na osnovi Standardnih pravil OZN o izenačevanju možnosti invalidov (Resolucija 48/96, 20,12,1993).

Osveščanje

Osveščanje preko invalidskih organizacij:

Osrednjo vlogo pri informiranju in osveščanju o problematiki oseb z oviranostmi imajo v Občini Idrija invalidske organizacije. Gradiva invalidskih organizacij, javnih zavodov in drugih izvajalcev so dostopna na sedežih organizacij, na spletnih straneh in na predstavitvenih dogodkih. Večina društev izdaja svoje revije/časopise, nekatera pa tudi redne elektronske okrožnice.

Večina invalidskih organizacij izvaja različne osveščevalne akcije, tako za splošno javnost kot tudi specializirane skupine. Z aktivnostmi v občini Idrija prednjači Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica, ki organizira različne izobraževalne delavnice za uslužbence javnih zavodov (zdravstveni dom, knjižnica ...) o pomenu dostopnosti do prostora, storitev in informacij, o pravilnem pristopu v odnosu s slepo in slabovidno osebo, pravilih komuniciranja in seznanitvami s tehniko spremljanja, izvaja pa tudi ozaveščanje predšolskih in osnovnošolskih otrok o prisotnosti slepote in slabovidnosti v njihovem okolju (izkustvene delavnice o slepoti in slabovidnosti) ... V letih 2014 in 2015 je bilo denimo v izobraževanju o slepoti vključenih preko 300 otrok na Idrijskem in Cerkljanskem.

Medobčinsko društvo invalidov Idrija – Cerkno redno obvešča svoje članstvo na lastnih dogodkih in aktivnostih (glej razdelek Invalidske organizacije) ter v svojih prostorih (vsako sredo od 9.00 – 11.00 in 15.00 – 17.00). Društvo se s predstavitveno stojnico tudi redno udeležuje Barbarinega sejma, ki privabi veliko zainteresirane javnosti.

Osveščanje preko organizacij za invalide:

Pomembno vlogo igrajo tudi organizacije za invalide, predvsem Varstveno delovni center Vrhnika-Idrija, ki prek aktivnosti enote v Idriji širšo javnost obvešča o svojih aktivnostih in nujnosti sprejemanja in vključevanja oseb z oviranostmi v družbeno in ekonomsko življenje občine. Slednje dosega tudi skozi različna partnerstva in s sodelovanjem z lastnimi izdelki na sejmih in tržnicah.

Tudi Lions klub Idrija osvešča o invalidnosti – leta 2015 je v Filmskem gledališču Idrija organiziral brezplačen ogled dveh filmov na temo slepote ter organiziral gledališče predstave na temo slepote (glej sklop Kultura).

Osveščanje preko Občine:

Občina o projektih, ki izenačujejo možnosti oseb z oviranostmi, obvešča javnost v občinskem glasilu Obzorje in na svoji spletni strani. Možnost objave informacij v občinskem glasilu in na občinski spletni strani imajo vse invalidske organizacije, ki posredujejo svoje vsebine.

Osveščanje preko partnerstev s civilno in zasebno sfero:

Društva invalidov osveščajo o nujnosti vključevanja oseb z oviranostmi v življenje skupnosti tudi preko sodelovanj s civilno in zasebno sfero. Opaznejši so bili Kolesarim, da pomagam (3-dnevna kolesarska akcija Lions kluba Idrija), praktična delavnica v okviru urbanističnega projekta TBI: mladi, mesto in dediščina (sodelovanje 30 mladih in 10 slepih in slabovidnih pri načrtovanju prostora ter priprava knjige z vsebino o razstavi v Braillovi pisavi), predstavitvene stojnice na občinskih prireditvah (Barbarin sejem, Dan zdravja, Dan žlikrofov ...), peka piškotov iz zelišč s predšolskimi otroki in slepimi in slabovidnimi ... V občini potekajo tudi izobraževanja za znakovni jezik, gostovala je razstava igrač za slepe in slabovidne ...

Oktober 2017 se je v Idriji zaključil projekt Mali koraki za VELIK CILJ, ki je pod okriljem medijske hiše PRO PLUS in na pobudo informativne oddaje Svet na Kanalu A osveščal o cistični fibrozi. Tekači v rdečih majicah so šesto izvedbo projekta zaključili v Idriji – vzporedno pa je potekalo zbiranje prispevkov za nakup pripomočkov in zdravil za Društvo za cistično fibrozo Slovenije.

Zdravstveno varstvo

Po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje je delež prebivalcev občine, ki so svoje zdravje ocenjevali kot dobro, blizu slovenskemu povprečju.

Prebivalstvo občine Idrija je po nekaterih indikatorji bolj zdravo od slovenskega povprečja – delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je nižji od slovenskega povprečja, za sladkorno bolezen blizu slovenskemu povprečju. Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je 1,1 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let (v Sloveniji 1,9). Stopnja umrljivosti zaradi samomora je 19 na 100.000 prebivalcev (v Sloveniji 22). Odzivnost v Program Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je 70,7 % (v Sloveniji 60,4 %), presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu pa 76,6 % (v Sloveniji 71,3 %).

Drugi indikatorji kažejo na slabše zdravstveno stanje od slovenskega povprečja. Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev traja povprečno 15,6 koledarskih dni na leto (v Sloveniji 13,7 dni), pri starejših prebivalcih občine stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 9,4 na 1000 (v Sloveniji 6,4), delež kadilcev je 25 % (25 % v Sloveniji), stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je 1,9 na 1000 prebivalcev (v Sloveniji 1,8). Telesni fitnes otrok je blizu slovenskemu povprečju, prav tako delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji.

V skladu z zakonodajo Občina Idrija zagotavlja in spremlja delovanje primarnega zdravstvenega varstva, ki ga izvajata Zdravstveni dom Idrija in Lekarne Ljubljana in ki zajema zdravstveno dejavnost nujne medicinske pomoči, splošne medicine, otroškega in šolskega zdravstvenega varstva, zdravstveno varstvo žensk, diabetologijo, pulmologijo, ortodontijo, patronažno službo in fizioterapijo ter lekarniško dejavnost.

Občina Idrija aktivno deluje v Regijskem odboru za javno zdravje, ki spodbuja različne aktivnosti za boljše javno zdravje, predvsem promocijo preventivnih programov. Na območju občine izvajajo preventivne in osveščevalne akcije kot so Več zdravja v občini, SVIT, DORA, ZORA, Zdrava šola itd.

V letu 2016 je Zdravstveni dom Idrija storil velik korak naprej k zagotavljanju dostopnosti – pod strokovnim vodstvom zavoda Dostop, zavoda za spodbujanje dostopnosti, je prilagodil spletno stran, na kateri lahko po novem termin pri zdravniku rezervirajo tudi slepi, pripravil je načrt označb ter organiziral izobraževanja o delu z različnimi vrstami oseb z oviranostmi za 62 zaposlenih. Na izobraževanjih so bili zaposleni zdravstvenega doma, ki se dnevno srečujejo z invalidi in drugimi osebami z oviranostmi, izobraževani o načinu dela s tovrstnimi pacienti, bolje so spoznali specifične potrebe ter so izvedeli, kako z majhnimi spremembami izboljšati izkušnjo invalidov in oseb z oviranostmi v zdravstvenem varstvu. ZD Idrija je prav tako namestil avtomatska vrata v dvigalu, kar olajšuje vstop osebam z oviranostmi. V letu 2016 je bil ZD Idrija registriran v slovenski spletni imenik Pridem.si, ki je namenjen gibalno oviranim osebam.

V bližnji prihodnosti ZD Idrija načrtuje še usposabljanja za delo z gluhi in naglušni. Vse aktivnosti vodi pod strokovnim vodstvom in v sodelovanju z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Nova Gorica ter zavodom Dostop.

Občanom brez dohodkov občina krije prispevke osnovnega zdravstvenega zavarovanja.

Rehabilitacija

Pod rehabilitacijo invalidov štejemo medicinsko rehabilitacijo, zdraviliško zdravljenje, ambulanto fizioterapijo in predpise medicinsko tehničnih pripomočkov v skladu s pravili obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Posebne službe za zdravstveno rehabilitacijo v občini ni, kljub temu pa v občini potekajo programi rehabilitacije. Zdravstveni dom Idrija izvaja ambulantno fizioterapijo, Univerzitetni klinični center Ljubljana in Univerzitetni rehabilitacijski inštitut SOČA pa sta nosilca rehabilitacijskih programov za območje Idrije.

Pomembno vlogo pri rehabilitaciji igrajo tudi društva, ki s svojimi programi skrbijo za rekreacijo in skrbijo za ohranjanje zdravja. Del svojih programov izvajajo preko pogodb z Zavodom za zdravstveno zavarovanje, poleg tega pa pomembno prispevajo k socialni rehabilitaciji, predvsem s srečanji, obiski na domovih in občasno finančno pomočjo članom ali subvencioniranimi terapijami v zdraviliščih.

Zavod RS za zaposlovanje nudi osebam, ki imajo določene zdravstvene omejitve pa je na voljo zdravstveno zaposlitveno svetovanje, rehabilitacijsko svetovanje in zaposlitvena rehabilitacija (glej razdelek Zaposlovanje).

Strokovno-podporne službe

Strokovno podporne storitve in programi zajemajo pomoč na domu in osebno asistenco, psihosocialno podporo in svetovanje, izvajanje socialnih transferov, rekreacijo in športne aktivnosti ter družabništvo.

Velik del podpornih služb opravljajo sama invalidska društva. Občinski proračun letno sofinancira nevladne organizacije, ki izvajajo programe podpore za osebe z oviranostmi (glej sklop Invalidske organizacije). Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica organizira na območju občine osebno asistenco za slepe in slabovidne osebe, usposabljanja za aktivno življenje slepih in slabovidnih oseb (pomoč, organiziranje in izvedba socialnih aktivnosti za različne skupine slepih in slabovidnih oseb, organiziranje skupin za samopomoč pri preprečevanju socialne izključenosti slepih in slabovidnih oseb) ter programe za preprečevanje in blaženje socialnih ter psihičnih posledic izgube.

Občina Idrija zagotavlja izvajanje in subvencioniranje storitve pomoč na domu. Storitev je namenjena ljudem nad 65 letom starosti in osebam z oviranostmi; obsega pa pomoč pri vzdrževanju osebne higiene, prinašanje kosil, gospodinjsko pomoč in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov. Storitev izvaja Dom upokojencev Idrija, trenutno pa jo uporablja okrog 90 občanov, katerim občina sofinancira storitev v višini 69 % cene. Po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje je delež uporabnikov pomoči na domu v občini Idrija višji od državnega povprečja.

Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb omogoča osebam z zmerno, težjo ali težko motnjo uveljavljanje pravice do nadomestila za invalidnost na Centru za socialno delo (CSD), v obliki prve socialne pomoči, osebne pomoči, pomoči družini na domu, institucionalno varstvo ter vodenje in varstvo pod posebnimi pogoji.

V skladu z Zakonom o socialnem varstvu Občina Idrija financira pravico do izbire družinskega pomočnika, ki pripada polnoletni osebi s težko oviro v duševnem razvoju ali polnoletni težko gibalno ovirani osebi, ki potrebuje pomoč pri opravljanju osnovnih življenjskih potreb.

Otroci v vrtcu imajo na podlagi odločbe o usmeritvi, ki jo izda Zavod RS za šolstvo, določeno število ur pravice do stalnega ali začasnega spremljevalca, ki ga krije občinski proračun, prav tako se v skladu z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami pri prilagojenih programih za predšolske otroke lahko prilagaja vsebina, organizacija in način izvajanja. Zakon o osnovni šoli pa ureja pravice otrok s posebnimi potrebami v osnovnem izobraževanju glede dodatne strokovne pomoči in prilagoditve izvajanja programa.

Varstveno delovni center Vrhnika Idrija opravlja naloge vodenja in varstva ter organiziranja zaposlitev pod posebnimi pogoji za odrasle osebe z motnjo v duševnem razvoju.

Ozara Slovenije za občane izvaja program Pisarne za informiranje in svetovanje., ki je organizirana oblika psihosocialne pomoči in podpore osebam s težavami v

duševnem zdravju, ki se lahko izvaja v njihovem življenjskem okolju (na domu, v javnih prostorih), na željo uporabnika pa tudi v pristojni organizaciji.

Na območju Občine Idrija delujeta domova za starejše, ki izvajata storitev institucionalnega varstva starejših in omogočata tudi nastanitve mlajših oseb z oviranostmi, in sicer Dom upokojencev Idrija, ki deluje tudi na lokaciji v Spodnji Idriji, in Dom starejših Bor – Vitadom v Črnem Vrhu. Idrijska enota Doma upokojencev Idrija je bila prenovljena leta 2011 kot pilotni primer javno-zasebnega partnerstva na tem področju in danes deluje v novih, kakovostnih prostorih kot družba z omejeno odgovornostjo. V novih prostorih doma je tudi 8 najemnih oskrbovanih stanovanj, namenjenih bivanju starejšim ter prostori za izvajanje storitve dnevnega varstva, medgeneracijskega centra in izvajanje javne službe pomoči na domu.

Dostopnost

Strategija »Dostopna Slovenija« oziroma Nacionalne usmeritve za izboljšanje dostopnosti grajenega okolja, informacij in komunikacij za invalide, Vlada RS, 2005 je eden ključnih nacionalnih dokumentov s področja urejanja dostopnosti okolja in informacij in ima pravne podlage v številnih zakonih Republike Slovenije. Namen strategije je »ustvariti okolje, ki bo prijazno in prijetno za življenje in delo vseh ljudi, urediti dostopnost do dela, do znanja, informacij, ustvarjati enake možnosti do enakih življenjskih priložnosti za invalide in neinvalide oziroma ljudi s posebnimi potrebami, zagotavljati tehnično podporo tistim, ki jo potrebujejo za uspešno vključitev v življenje in delo.« Temeljni zakon, ki ureja področje dostopnosti grajenega okolja je Zakon o graditvi objektov.

Mestno središče Idrije je vpisano na Unescov Seznam svetovne dediščine in kot tako zahteva posebno varovanje zaščitenih območij in objektov. Kljub temu so dostopnost do prostorov in odpravljanje arhitektonskih ovir pomembna prioriteta. Temeljni prostorski akt občine *Občinski prostorski načrt občine Idrija* na celotnem območju občine dopušča ureditev dostopov za invalide, vključno z gradnjo zunanjih dvigal na obstoječih objektih.

V letu 2013 je Zavod Dostop, zavod za dostopnost, pripravil za Občino Idrija Načrt varnih poti, v katerem so identificirani ključni objekti s storitvami splošnega pomena v mestu Idriji kot funkcionalnem, upravnem, kulturnem in gospodarskem središču občine. Med identificiranimi objekti so speljane varne poti – del slednjih je že bil implementiran, del pa na implementacijo še čaka. Za druga naselja so bile izpostavljene le nekatere pomembne točke (npr. avtobusna postajališča).

V zadnjih letih je Občina Idrija odpravila številne arhitektonske ovire: pripravila načrt varnih poti, prilagodila most čez Idrijco v rekreacijskem parku Mejca, na nogometnem stadionu uredila prostor in dostop za obiskovalce na invalidskih vozičkih, prilagodila pločnike v mestnem središču, klančine za dostop do knjižnice v Spodnji Idriji, ob izgradnji vrtca v Črnem Vrhu nad Idrijo zagotovila dostopnosti in uredila dostop v občinsko stavbo. Prostore občine je opremila z novimi, večjimi napismi, ki olajšujejo branje slabovidnim, in vzpostavila vstopno točko v pritličju za vse občinske storitve, kjer gibalno ovirani dobijo vse informacije.

Zdravstveni dom Idrija in Mestna knjižnica in čitalnica Idrija sta pripravila analize dostopnosti ter identificirala potrebne rešitve in jih v mnogih delih že implementirala.

Trenutno je v slovenski imenik dostopnih točk Pridem.si vpisanih le 7 točk na območju Občine Idrija: Bencinski servis Petrol, BS Idrija, trgovina Hofer Idrija, Lekarna Ljubljana – Idrija, bencinski servis OMV Spodnja Idrija, Tosama Bela štacunca Idrija in Zdravstveni dom Idrija. Nizko število vpisanih točk ne odraža realne dostopnosti, temveč pomanjkljivo komuniciranje – slednjo problematiko nagovarja tudi akcijski načrt v nadaljevanju.

Parkirišča za invalide so v občini v večini primerov jasno označena, prav tako občasno nepravilno parkiranje sankcionira občinsko redarstvo. Nasprotno udeleženci v prometu pogosto parkirajo ali drugače ovirajo uporabo klančin in dostopov. Na javnih površinah so ponekod še vedno prisotne ovire, ki onemogočajo prosto gibanje (napačno parkirani avtomobili, smetnjaki, cvetlična korita, neustrezne klančine in robniki pločnikov), prav tako ostajajo problematične posamične točke, ki zahtevajo celovitejšo reševanje in bodo obravnavane v sklopu načrtovanih infrastrukturnih del (npr. v Kosovelovi ulici). Oviranje dostopov je tako potrebno redno sankcionirati, smiselno pa bi bilo razmisliti tudi o jasnejših označbah.

Mnogo od identificiranih problematičnih točk je popisanih tudi v Celostni prometni strategiji in se jih bo reševalo celostno – ponekod s umirjanjem prometa, zapiranjem prometa za avtomobile, umikom parkirišč.

Poleg tehničnih ovir dostop še vedno pogosto onemogočajo druge ovire, saj storitve niso prilagojene različnim oblikam oviranosti. Objekti, ki so fizično dostopni, ne nudijo nujno dostopnih storitev, kar kaže na potrebo po rednih usposabljanjih zaposlenih (tako v javnem, zasebnem kot nevladnem sektorju), ki so v stiku z osebami z oviranostmi (npr. občinski objekt je načeloma dostopen, a zaradi zaklenjenih zadnjih vrat v popoldanskem času postane nedostopen – v kolikor zaposleni ne poskrbijo za odklepanje zadnjih vrat). Na tem področju je potrebno še precej postoriti.

Zaradi razpršene poselitve in velikosti občine imajo osebe z oviranostmi, ki prebivajo izven somestja Idrija-Spodnja Idrija precejšnje težave pri dostopanju do različnih storitev zaradi relativno slabih (javnih) prometnih povezav in redkosti avtobusnih prevozov. Na tem področju je potreben celosten premislek o prometni politiki, ki bi olajšala dostop prebivalcem podeželja v večja urbana naselja. V letu 2016 je Občina Idrija pričela s pripravo Celostne prometne politike, ki bo nagovorila tudi ta vprašanja.

Priloga 1: Tabelarni prikaz dostopnosti grajenega okolja – javni objekti

Objekt	Vhod	Dostopnost do prostorov	Možnost uporabe sanitarij *	Predlog rešitve
Občina Idrija	+	+	+	
Upravna enota	+	+	+	
Okrajno sodišče	+	+	+	(izjema je razpravna dvorana)
Zavod RS za zaposlovanje	-	-	-	ni v pristojnosti Občine Idrija, poziv uporabnikom
ZZZS	+	+	-	ni v pristojnosti Občine Idrija, poziv uporabnikom
Center za socialno delo	-	-	-	ni v pristojnosti Občine Idrija, poziv uporabnikom
GURS	-	-	-	ni v pristojnosti Občine Idrija, poziv uporabnikom
FURS	-	-	-	ni v pristojnosti Občine Idrija, poziv uporabnikom
Policijska postaja	-	-	-	ni v pristojnosti Občine Idrija, poziv uporabnikom
Zdravstveni dom	+	+	+	
Psihiatrična bolnišnica	+	+	+	
Veterinarska ambulanta	-	-	-	Ni v pristojnosti Občine Idrija, poziv uporabnikom
Mladinski center	+	+	-	Problem stopnice znotraj sanitarij. Montaža manjše klančine znotraj sanitarij.
VDC	+	+	+	
Komunala	-	-	-	Zahteva obsežnejšo investicijo, v pripravi so novi prostori v središču mesta za stik s strankami
Pošta Slovenije	+	+	-	ni v pristojnosti Občine Idrija, poziv uporabnikom
OŠ Idrija	+	+	+	Uporaba stopniščenega vzpenjalca v primeru učenca na vozičku
POŠ Godovič	+	+	+	Uporaba stopniščenega vzpenjalca v primeru učenca na vozičku
POŠ Zavratac	+	+	+	
OŠ Sp.Idrija	+	+	+	Uporaba stopniščenega vzpenjalca v primeru učenca na vozičku
POŠ Ledine	-	-	-	Vhod se ureja, problematično stranišče in širina stopnišča, ki ne omogoča vzpenjalca
OŠ Črni Vrh	+	+	+	
Gimnazija Idrija	+	+	+	

Čipkarska šola	+	-	-	Investicija v stopniščno dvigalo ali transporter, pritličje urejeno
Glasbena šola	-	-	-	Potrebna obsežna investicija - ali investicija v stopniščno dvigalo ali transporter
Mestna knjižnica	-	-	-	Potrebna obsežne investicije in pridobitev kulturno-varstvenega soglasja
Vrtec Prelovčeva	+	+	-	
Vrtec Arkova	+	+	+	
Vrtec Sp.Idrija	-	-	-	Prenova v letu 2017
Vrtec Ledine	+	+	+	
Vrtec Godovič	+	+	+	
Vrtec Črni Vrh nad Idrijo	+	+	+	
JSKD	-	-	-	Potrebna bi bila menjava prostorov
Mestni muzej	-	-	-	Potrebna obsežna investicija – ureditev pritličja s projektom Access4All
Antonijev rov – turistični rudnik	+	+	-	Ni v pristojnosti Občine Idrija
Topilnica (v izgradnji)	+	+	+	
Galerija Sv. Barbare	+	+	-	
Kinodvorana	-	-	-	Potrebna investicija v celotno obnovo
Rudniška dvorana	-	-	-	Zaprtje po prenovi kinodvorane
OZ Rdečega križa	-	-	-	Trenutno začasni prostori
Karitas	+	+	-	
Športni center	+	-	+	Investicija v stopniščno dvigalo ali transporter
Modra dvorana	+	+	+	
Balinišče	+	-	+	
Stadion	+	+	+	
Avtobusna postaja	+	+	+	
Dom upokojencev	+	+	+	
Društvo upokojencev	-	-	-	
Društvo invalidov	+	+	+	
Lekarna	+	+	-	
Mrliška vežica - Idrija	+	+	-	
Mrliška vežica – Spodnja Idrija	+	+	+	
Mrliška vežica -	+	+	+	

<i>Vojsko</i>				
<i>Mrliška vežica - Godovič</i>	+	+	-	
<i>Mrliška vežica – Črni Vrh</i>	+	+	+	
<i>Mrliška vežica Dole</i>	+	+	+	
<i>Mrliška vežica - Ledine</i>	+	+	+	
<i>Kulturni dom Sp. Idrija</i>	+	+	-	
<i>Zadružni dom Krnice</i>	+	+	-	
<i>Kulturna dvorana Črni vrh</i>	-	+	+	<i>Nabava prenosne klančine</i>

* Večina sanitarij nima ločenih posebnih sanitarij za invalide. Kljub temu s + označujemo tiste, ki pogojno omogočajo uporabo.

Vzgoja in izobraževanje

Formalno izobraževanje

Za vključevanje otrok s posebnimi potrebami v redne programe vrtcev in šol so predpisani posebni načini in oblike izvajanja vzgoje in izobraževanja, pri čemer so potrebne posebne prilagoditve prostorov, uporaba specifičnih pripomočkov, dodatna strokovna pomoč, stalni ali občasni spremljevalci itd. Obseg pomoči je odvisen od vrste in stopnje oviranosti posameznice oziroma posameznika. Področje zakonsko ureja Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami.

V naši občini imamo pet vrtcev (Idrija – Arkova, Idrija – Prelovčeva, Spodnja Idrija – oddelek v Spodnji Idriji in v Ledinah, Črni Vrh nad Idrijo, Godovič) in tri šole (Idrija s podružnico v Godoviču in Zavratcu, Spodnja Idrija s podružnico v Ledinah, Črni Vrh nad Idrijo).

Otroci s posebnimi potrebami v občini so vključeni v redne oddelke vrtcev. Glede na vrsto posebnih potreb se jim lahko prilagodi organizacija in način izvajanja programa ter zagotovi dodatna strokovna pomoč.

Osnovne šole v občini izvajajo program prilagojenega izvajanja z dodatno strokovno pomoč. Program omogoča otrokom s posebnimi potrebami pridobiti enakovreden izobrazbeni standard (uporaba pripomočkov, način preverjanja in ocenjevanja znanja, način nacionalnega preverjanja znanja, individualne potrebe).

Osnovna šola Idrija ima Podružnično šolo za izobraževanje in usposabljanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, ki izvaja prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom (9 otrok) in poseben program vzgoje in izobraževanja (5 otrok). Šolo obiskujejo otroci iz občine Idrija in občine Cerkno. En oddelek je v objektu OŠ Idrija, drug oddelek pa v objektu Nikolaja Pimata – kjer je tudi Mladinski center Idrija.

Otroci s posebnimi potrebami imajo pravico do brezplačnega prevoza ne glede na oddaljenost njihovega prebivališča od osnovne šole, če je tako določeno v odločbi o usmeritvi.

Pomembna pridobitev za osnovne šole v Občini Idrija je stopniščni vzpenjalec, namenjen gibalno oviranim učenkam in učencem in ga je, glede na potrebe, mogoče uporabljati na različnih lokacijah.

Ob prenovi objekta Gimnazije Jurija Vege Idrija leta 2008 je bil v historičen objekt nameščeno dvigalo in urejen dostop z zadnje strani, kjer so tudi parkirišča. Objekt na Prelovčevi 2 ima urejen vhod z zadnje strani, dvigala v višja nadstropja pa ne. Srednješolske programe kljub temu obiskujejo naglušni, slabovidni in paraplegiki, vodstvo šole pa urnike in razporeditve po učilnicah prilagaja specifičnim potrebam (glede na odločbe o usmeritvi in v skladu z Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami). Učitelji se pred delom z osebami z oviranostmi informirajo o potrebah in prilagodijo učne metode (delovni listi z večjo pisavo za slabovidne, podaljšani čas za pisanje preverjanj znanj, obrnjenost z obrazom k naglušnim, kar olajša branje z ustnic ...). V zadnjih letih so vsi mladi z oviranostmi uspešno, nekateri celo z odličnimi ocenami, zaključili šolanje.

Neformalno izobraževanje

Pri izobraževanjih in usposabljanjih pomembno vlogo igrajo tudi invalidska društva. Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica organizira rehabilitacijo kasneje oslepelih in slabovidnih oseb na osebem nivoju; računalniško opismenjevanje oseb s posebnimi potrebami v okviru operacije Neformalno izobraževanje in usposabljanje, katerega naročnik je Zavod RS za zaposlovanje; izobraževanje, opismenjevanje in izvedba kulturnih aktivnosti slepih in slabovidnih oseb; ter podpora in usposabljanje slepih in slabovidnih oseb pri uporabi tehničnih pripomočkov.

Vedno pomembnejšo vlogo na področju izobraževanj in usposabljanj dobiva tudi Medgeneracijski center Idrija, ki deluje v okviru Doma upokojencev Idrija in je bil oblikovan na pobudo Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Nova Gorica, Občine Idrija, Centra za socialno delo Idrija, Lions kluba Idrija in Doma upokojencev. Center je bil odprt leta 2014 z razstavo pripomočkov za slepe in slabovidne, v njem pa se povezujejo Dom upokojencev Idrija, Lions klub Idrija, Občina Idrija, ICRA, Center za socialno delo Idrija, Društvo slepih in slabovidnih, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Društvo upokojencev Idrija, Osnovna šole Idrija, Vrtec Idrija, Gimnazija Jurija Vege Idrija, Čebelarsko društvo Idrija, Društvo Spominčica, Rdeč križ Idrija, MOJ GIB Fitnes klub Idrija, Plesni klub Idrija, Lekarna Idrija, Varstveno delovni center Idrija ter mnogi drugi posamezniki in društva.

Medgeneracijski center Idrija organizira reden dnevni program, ki se ga v veliki meri udeležujejo tudi osebe z oviranostmi: začetni tečaj angleščine, učno-pedagoška pomoč, tečaj kvačkanja, vadbe za dojenčke, keramične delavnice, arboristične delavnice (nega dreves), pevske urice, glasbeno udejstvovanje (Žoga bend) ... Predavanja o zdravstvenih tematikah (npr. depresija, ateroskleroza ...) in alternativni medicini. Predavanja potekajo tudi na o drugih življenjskih vprašanjih (osebni stečaj ...), izvaja pa se tudi pravno svetovanje za starejše.

Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija je eden ključnih ponudnikov fakultativnih izobraževanj, a nima dostopnih prostorov, prav tako niso prilagojeni prostori za izobraževanje slednji (npr. z indukcijsko zanko ...). Tu se kaže potreba po ureditvi tovrstne učilnice znotraj obstoječih prostorov, ki bi ga lahko uporabljale različne organizacije.

Zaposlovanje

Število brezposelnih oseb, prijavljenih v evidenci Zavoda RS za zaposlovanje, OS Nova Gorica v zadnjih letih pada, zmanjšuje se tudi število brezposelnih invalidov. Konec septembra 2016 je bilo na Območni službi Nova Gorica prijavljenih 3919 brezposelnih oseb, od tega 677 invalidov, kar predstavlja 17,3% delež vseh brezposelnih oseb. V letu 2016 se je do konca septembra zaposlilo 96 invalidov (12 več kot v celem letu 2015).

Na Uradu za delo Idrija je bilo konec septembra 2016 prijavljenih 60 invalidnih oseb, do tega iz občine Idrija 51. Okoli 35% oseb ima osnovnošolsko izobrazbo, 35% ima nižjo ali srednjo poklicno šolo, 24% srednješolsko strokovno ali splošno ter 6% s terciarno izobrazbo. Po starostni strukturi je prijavljenih 6 oseb v starosti od 15-29 let, 17 oseb v starosti od 30-49 let ter 28 oseb v starosti od 50-64 let.

Zavod RS za zaposlovanje nudi vsem brezposelnim osebam informiranje in svetovanje, vključevanje v programe aktivne politike zaposlovanja in karierno svetovanje, osebam, ki imajo določene zdravstvene omejitve pa je na voljo zdravstveno zaposlitveno svetovanje, rehabilitacijsko svetovanje in zaposlitvena rehabilitacija. V okviru zdravstvenega zaposlitvenega svetovanja, ki ga izvaja zdravnik, specialist medicine dela, prometa in športa, poda osebi mnenje o zdravstvenih ovirah in omejitvah pri zaposlovanju, ustreznem delovnem mestu glede na zdravstvene ovire, spremembah delovne sposobnosti, primernosti vključitve v programe aktivne politike zaposlovanja in potrebnosti vključitve v postopke zaposlitvene rehabilitacije. Pri rehabilitacijskem svetovanju gre za obliko poglobljenega kariernega svetovanja, ki je opredeljena v zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov ter obsega ugotavljanje zaposljivosti oseb, ki imajo dolgotrajne zdravstvene težave, ugotavljanje njihove morebitne zaposljivosti ter ustvarjanje enakih možnosti za zaposlovanje. Zaposlitvena rehabilitacija je individualno načrtovana pravica invalida, ki jo lahko uveljavi oseba, če nima pravice do enakih storitev po drugih predpisih. Izvaja se kot javna služba s pomočjo mreže izvajalcev, ki so izbrani na javnem razpisu. Cilj zaposlitvene rehabilitacije je, da se invalid usposobi za ustrezno delo, se zaposli, zaposlitev obdrži in v njej napreduje ali spremeni svojo poklicno kariero. Po končani zaposlitveni rehabilitaciji Zavod RS Slovenije izda oceno zaposlitvenih možnosti invalida na podlagi poročil izvajalca zaposlitvene rehabilitacije. Ocena je lahko zaposljivost v običajnem delovnem okolju, v podporni ali zaščitni zaposlitvi ter kakšne podporne storitve in prilagoditve delovnega mesta oseba potrebuje. Kadar pa kljub rehabilitaciji, prilagoditvam delovnega mesta invalid ne more dosegati delovnih rezultatov v višini 1/3 zaposlenega v običajnem delovnem okolju, se oceni, da zaradi invalidnosti ni zaposljiv. Območna služba Nova Gorica sodeluje v procesu zaposlitvene rehabilitacije z Invalidskim podjetjem Posočje d.o.o., Želva d.o.o., Raciold.o.o. ter URI Soča. Vsak izvajalec zaposlitvene rehabilitacije ima tudi svojo mrežo delodajalcev,

kjer se izvaja usposabljanje invalidnih oseb. Invalidi se po zaključeni zaposlitveni rehabilitaciji lahko zaposlujejo pod splošnimi pogoji v običajnem delovnem okolju in v podporni zaposlitvi v običajnem delovnem okolju, pod posebnimi pogoji v invalidskih podjetjih ali na zaščitenem delovnem mestu v invalidskem podjetju ali zaposlitvenem centru, socialna vključenost pa je namenjena osebam, ki so nezaposljive.

Na področju, ki ga pokriva OS Nova Gorica ZRSZ delujejo:

- invalidska podjetja:
  - Meblo kovinoplastika storitve d.o.o., Industrijska cesta 5, Kromberk
  - Gostol Goin d.o.o., Prvomajska 37, Nova Gorica
  - Inde, Salonit Anhovo d.o.o., Anhovo 83, Deskle
  - Invalidsko podjetje Posočje d.o.o., Poljubinj 89c, Tolmin
  - Hidria IP d.o.o., Poljubinj 89a, Tolmin
  - Želva d.o.o., PE Nova Gorica, Industrijska 5, Kromberk
  - KolektorAscomd.o.o., Vojkova 10, Idrija

- zaposlitveni center:
  - Zavod Štefanov center, Klanec 14a, Solkan

Potencialni delojemalci se soočajo s problemom oddaljenosti invalidskih podjetij in zaposlitvenih centrov ter slabimi avtobusnimi povezavami do delovnih mest izven Idrije. Rešitve bi morale nagovoriti celostno prometno politiko države.

Zavod RS za zaposlovanje spodbuja vključevanje brezposelnih oseb v programe aktivne politike zaposlovanja. V programe aktivne politike zaposlovanja se brezposelni invalidi lahko vključujejo v skladu s ciljnimi skupinami programov.

Kvotni sistem zaposlovanja invalidov je eden od ukrepov države pri vzpodbujanju zaposlovanja invalidov, ki ga določa Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov in velja od 1.1.2006. Zavezanci za kvoto so vsi delodajalci v RS, ki zaposlujejo najmanj 20 delavcev. V kvoto se štejejo invalidi, ki so zaposleni najmanj za 20 ur tedensko. Višina kvote je odvisna od dejavnosti podjetja (2,3, ali 6%). Delodajalci, ki kvoto presegajo, so upravičeni do nagrade, tisti, ki kvote ne dosegajo, pa so dolžni prispevati finančna sredstva v jamstveni, preživitveni in invalidski sklad. Pri skladu lahko delodajalci uveljavljajo tudi oprostitev plačila prispevka za PIZ in nagrado za preseganje kvote, subvencijo plače invalidu v podporni ali zaščitni zaposlitvi, plačilo stroškov storitev v podpornem zaposlovanju, plačilo prilagoditve delovnega mesta invalidu. Obstajajo še davčne olajšave pri zaposlovanju invalidov po Zakonu o dohodnini in Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb.

Na področju zaposlovanja pod posebnimi pogoji delujeta tudi programa VDC VI – Idrija:

- **Kooperacijski program**, ki je povsem odvisen od možnosti, ki jih VDC VI – Idrija nudi lokalno okolje. Cilj programa je povezovanje VDC z različnimi podjetji in za njih opravljati dela, primerna sposobnostim in zmožnostim uporabnikov VDC (npr. urejanje gredice za Občino Idrija).
- **Lastni program** pomeni nekakšno dopolnitev aktivnostim, ki se odvijajo znotraj VDC-ja. Obsega izdelavo različnih uporabnih predmetov in okraskov za prodajo.

V prihodnosti bi občina morala spodbujati zaposlovanje oseb z oviranostmi z intenzivnejšim osveščanjem ter predstavljanjem prednosti in pogojev zaposlovanja osebe z oviranostmi (znanja, spretnosti, spodbude, preprečevanje poklicnih bolezni, prilagoditve delovnih mest ...). Z uporabo novih tehnologij, ki jih predvideva Strategija pametne skupnosti Občine Idrija, bi lahko občina odprla nove panoge in nova delovna mesta za mlajše osebe z oviranostmi, ki so vešče informacijskih tehnologij. Večjo pozornost je potrebno nameniti tudi razpravam o tem, kakšna dela osebe z oviranostmi lahko opravljalo – ter na podlagi tega iskati možnosti za zaposlovanje.

Finančna pomoč in socialna varnost

Finančne podpore

Na osnovi Zakona o socialnem varstvu se iz proračuna RS zagotavljajo sredstva za denarne socialne pomoči tistim posameznikom, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti sami, in sicer zaradi okoliščin, na katere ne morejo vplivati. Družine invalidov so poleg tega v skladu z zakonodajo deležne otroškega dodatka, dodatka za nego otroka, delnega plačila za izgubljen dohodek, prve socialne pomoči in družinskega pomočnika.

Zbiranja donacij

V občini so pogosto organizirana zbiranja finančnih sredstev za nakup invalidskih pripomočkov ali pomoč invalidnim osebam. Zbiranja organizira Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Idrija v sodelovanju z drugimi akterji v občini, npr. leta 2014 je bil v sodelovanju z idrijskima kluboma Lions in Rotary organiziran dobrodelni koncert 'Glasbeniki brez meja' orkestrov dveh alpskih mest (Idrija in Chambery). Na koncertu so se zbirala sredstva za nakup invalidskega vozička za VDC VI-Idrija.

V sodelovanju s Pokrito tržnico je bila leta 2015 osvežena akcija Za varen korak, s katero se je zbiralo sredstva za nakup nove nožne proteze za občanko, ki je zaradi hude bolezni postala invalidka.

Občasne manjše finančne podpore podeljujejo tudi invalidska društva sama.

Družinsko življenje in osebna integriteta

Največ k dvigu kakovosti življenja in osebne integritete oseb z oviranostmi prispevajo invalidske organizacije in organizacije za invalide, ki preko svojih aktivnosti (šport, kultura, prosti čas, informiranje, socialno varstvo ...) skrbijo za vključevanje svojih članov v življenje skupnosti in jih podpirajo pri družinskem življenju (spolni odnosi, poroka, starševstvo). Društva podpirajo tudi svojce oseb z oviranostmi in tako izboljšujejo družinsko življenje.

Občina – kot opisano v drugih sklopih – invalidske organizacija finančno podpira.

Več podpore bi bilo s strani občine potrebno za spodbujanje društev pri medsebojnem povezovanju in organizaciji skupnih srečanj in spoznavanj, kar bi izboljšalo družabno življenje oseb z oviranostmi.

Aktivnostim navkljub se kot problematika pojavlja osamljenost posameznih invalidnih oseb, predvsem starejših iz manjših vasi. Pri slednjih prihaja do pomanjkanja socialnih stikov zaradi oddaljenosti in odsotnosti primernih družabnih srečanj v bližini.

Občina Idrija razpolaga tudi s fondom 106 neprofitnih stanovanj, do katerih so upravičeni državljani RS, ki imajo stalno prebivališče na območju Občine Idrija, pa tudi ženske z otroki, žrtve družinskega nasilja, ki imajo začasno prebivališče v materinskih domovih in zatočiščih – varnih hišah, zavetiščih, - invalidi, ki so trajno vezani na uporabo invalidskega vozička ali trajno pomoč druge osebe, če imajo v občini Idrija možnost za zaposlitev ali imajo zagotovljeno pomoč druge osebe ali zdravstvene storitve. Pri dodelitvi neprofitnega stanovanja imajo prednost invalidi ali družine z invalidno osebo, in sicer 60 točk za listo A in 60 točk za listo B.

Kot potencialna problematika se v občini Idrija kaže tudi ponudba specializiranih diet (npr. za osebe s celiakijo), saj ponudniki tople prehrane ne nudijo tovrstnih obrokov. Izjema je ponudba brezglutenskih žlikrofov v gostilni Škafar in možnost priprave brezglutenske hrane v OŠ Idrija. Občina Idrija je namreč v OŠ Idrija omogočila pripravo brezglutenske hrane v ločenih delih kuhinje, prav tako je možno uživanje brezglutenske hrane v ločeni jedilnici. Šole in vrtci omogočajo pripravo hrane za otroke z alergijami.

Kultura

Občina Idrija ima široko in pestro kulturno ponudbo, ki pa osebam z oviranostmi ni vedno dostopna. Arhitektonske ovire onemogočajo vstop v kulturne ustanove, v njih ni ustreznih sanitarnih prostorov in tudi ne pripomočkov, ki bi omogočali senzorno oviranim spremljanje kulturnih programov. Prenova filmskega gledališča, ki bi postal osrednji kulturni prostor v občini, bi marsikatero od teh problematik omilila. Svetla izjema je Galerija Sv. Barbare pod Mestnim trgom, ki je lahko dostopna.

Problem pri obisku kulturnih prireditev je tudi slaba socialna vključenost in slaba informiranost o dostopnosti in zaželenost dogodkov za osebe z oviranostmi.

Temu navkljub organizacije za invalide in invalidska društva pogosto organizirajo specializirane kulturne dogodke (pogosto v sodelovanju z lokalnimi organizatorji) za osebe z oviranostmi. Medobčinsko društvo invalidov Idrija-Cerkno organizira rekreativne dejavnosti in kopalne izlete z ogledi raznih kulturnih znamenitosti, piknik v naravi za težke invalide, martinovanje in silvestrovanje. Mestna knjižnica in čitalnica Idrija za uporabnike VDC Idrija pripravlja obiske knjižnice, ogled razstav, ure pravljic in filmske projekcije. Uporabniki se že več let tradicionalno udeležujejo tudi ustvarjalnih delavnic v okviru največjega mladinskega festivala Čipkarija v organizaciji Kluba idrijskih študentov.

V letu 2015 je Lions Klub Idrija v Filmskem gledališču Idrija organiziral brezplačen ogled dveh filmov na temo slepote – in sicer Lucija, dokumentarni film o slabovidnih slikarjih (dokumentarec, 12 minut, 2015) ter Čisto pošten rop (komedija, 40 minut, 2012). Decembra 2015 je finančno podprl gledališko predstavo »Jučer sam se sjetio plave«, Gledališča slepih Zagreb.

Večina turističnih objektov žal ni dostopna osebam z oviranostmi, prav tako niso prilagojene vsebine. Izjema je glavna turistična atrakcija Antonijev rov, ki ob manjših skupinah in izkušenem vodiču omogoča zelo dobro izkušnjo za osebe z oviranostmi. Nova razstava v objektu topilnice, ki je trenutno v fazi izgradnje in urejanja, bo prilagojena osebam z oviranostmi.

Rekreacija in šport

Šport oziroma rekreativna vadba preprečujeta nastanek številnih bolezni, ki lahko nastanejo zaradi prvotne oviranosti in predstavljata eno izmed oblik rehabilitacije. Športni prostori so osebam z oviranostmi večinoma dostopni, programe v njih pa izvajajo predvsem invalidska društva.

Pod okriljem Medobčinskega društva invalidov Idrija Cerčno potekajo športne dejavnosti oseb z oviranostmi, ki imajo na voljo občinske športne objekte. V prostorih društva se odvijajo razne družbene dejavnosti, od delavnice ročnih del, razstave ročnih del v občinski izložbi, igranje pikada, šaha in namiznega kegljanja.

Medobčinsko društvo invalidov Idrija Cerčno se vključuje v strokovno voden raznorazni šport (balinanje, namizni tenis, športno streljanje, kajak na divjih vodah, pikado, golbal, smučanje, košarka na vozičkih, sedeča odbojka, tek z invalidskimi vozički, kegljanje...).

Društvo upokojencev Idrija organizira letovanja, izlete, rekreacijo in telovadbo v športnem centru v Idriji in telovadnici OŠ v Spodnji Idriji, rekreacijsko balinanje, pikado, igranje kart, streljanje z zračno puško, začetni in nadaljevalni tečaj, krožke risanja in vezanja, ustvarjalne delavnice, pevski zbor, športni ribolov ...

Društvo vojnih invalidov SP skrbi za svoje članstvo in jih redno letno oblikuje, del pa obiše tudi ob novem letu. Po potrebi poskrbi za dodatne obiske vojnih invalidov in obiske strokovnega, zdravstvenega ali socialnega delavca ter po potrebi sofinancira pomoč na domu. Društvo organizira tudi krajevne prireditve ter organizira skupno udeležbo večjih regijskih in nacionalnih prireditev.

Lions klub Idrija je januarja 2016 organiziral Dan na snegu za slepe in slabovidne na smučišču Cerčno in omogočil osmim družinam, ki imajo enega ali več slepih članov, da preživijo dan na snegu.

Medgeneracijski center Idrija izvaja rekreativne in športne dejavnosti: joga, pilates, meditacija, vadba za dojenčke, gong zvočna kopel, shengzhen gong, refleksno conska masaža stopal, fit eksploziv vodena vadba ...

Za ohranjanje zdravja skozi rekreacijo in šport skrbijo tudi druga društva, ki delujejo na območju občine (glej razdelek Invalidske organizacije). Osnovna šola Idrija (Podružnica za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami) in njeni učenci sodelujejo v Specialni olimpijadi Slovenije, katere namen je ohranjanje psihofizičnih sposobnosti in vsesplošna socializacija oseb z motnjami v duševnem razvoju.

Zaradi razseljenosti in v večini ne-mestnega življenja vojnih invalidov je manjša možnost za organizirane rekreacijske aktivnosti. Društvo vojnih invalidov SP organizira rekreativne dogodke, predvsem strelska tekmovanja in športne igre.

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica organizira športne dejavnosti, šah in rekreacijo slepih in slabovidnih oseb.

Na področju vodenja poskuša VDC VI-Idrija z aktivnostmi in dejavnostmi popestriti vsakdan uporabnika, razbijati vsakodnevno monotonost in medsebojno druženje in druženje s širšo okolico. Cilj tovrstnih aktivnosti je ohraniti sposobnosti, vključenost v skupnost, ter doseči uspeh na zastavljenem področju, primerno sposobnostim posameznika, razširiti znanje in okrepiti inkluzijo. V ta namen izvaja VDC različne dejavnosti (balinanje ob torkih, namizni tenis, fitnes, pohodništvo in sprehodi, košarka z učenci OŠ Idrija, plesne, glasbene, kuharske in ustvarjalne delavnice, interne športne igre VDC VI, izleti, tedni aktivnosti in letovanja ...).

Med VDC VI-Idrija in drugimi organizacijami in društvi v občini Idrija je tesno sodelovanje in sodelujejo pri izvajanju dejavnosti:

- ZD IDRİJA: organizacija več srečanj na področju preventive.
- OŠ Idrija: druženje z učenci skozi projekt Življenje je košarka.
- PPVI OŠ Idrija: večkratna srečanja z učenci oddelka PPVI.
- Z društvom Sožitje Cerčno – Idrija : fitnes, predstavitve na šolah..
- Z Društvom upokojencev Idrija: organizacija vsakoletnih srečanj.
- ICRA: študijski krožki

VDC VI-Idrija se svojimi izdelki predstavlja na dogodkih v občini (EKO tržnica, Dan zdravja, Barbarin sejem ...).

Religija

V občini Idrija je duhovna oskrba RKC organizirana preko župnij Idrija, Spodnja Idrija, Črni Vrh nad Idrijo, Ledine, Godovič, Gore, Vojsko in Zavratac, od katerih pa je le cerkev v Idriji neovirano dostopna osebam na vozičkih. Duhovniki redno mesečno obiskujejo ostarele, bolne in osebe z oviranostmi. Leta 1997 je bila ob prenovi psihiatrične bolnišnice urejena tudi bolniška kapela, v kateri ob ponedeljkih poteka redna maša, vsak večer pa večerna pobožnost. Kapela je neprekinjeno odprta za bolnike, obiskovalce, osebje in sosede. Kapela je tudi v domu upokojencev v Idriji in Vitadomu v Črnem Vrhu nad Idrijo.

Obredov v znakovnem jeziku v občini Idrija ni.

Ostale verske skupnosti v občini ne izvajajo svojih rednih dejavnosti.

Informiranje in raziskovanje

Občina Idrija popisuje ovire (preko načrta varnih poti), ima zbrane informacije o položaju otrok v izobraževalnem procesu in zaposlitvenih možnostih invalidov. Pri posredovanju informacij do občinske uprave in do oseb z oviranostmi igrajo pomembno vlogo aktivni predstavniki invalidskih organizacij.

Občina, invalidska društva in druge institucije preko svojih spletnih strani, občinskega glasila Obzorje in drugih razpoložljivih in sodelujočih medijev, preko svojih članov, predstavnikov, preko e-pošte in mobilnih telefonskih zvez obveščajo svoje člane o delovanju in aktivnostih v društvih, o koristnih informacijah in novostih in o posebnih dogodkih.

Kaže se potreba po razmisleku o uporabi novih komunikacijskih tehnologij za obveščanje predvsem mlajših oseb z oviranostmi.

Oblikovanje in načrtovanje politike

Pri načrtovanju politik občine sodelujejo tudi aktivni predstavniki invalidskih organizacij in organizacij za invalide. Predstavniki sodelujejo s pristojnimi službami Občine Idrija o urejanju dostopnosti prostora, storitev in informacij, tako z nasveti, izkušnjami in mnenji, kot tudi s strokovnimi argumenti (npr. preko zavoda Dostop).

Predstavniki invalidskih organizacij in organizacij za invalide so aktivno sodelovali v razpravah in na delovnih srečanjih pri pripravi:

- Inovativne strategije trajnostnega razvoja Občine Idrija 2015-2020,
- Strategije razvoja po modelu pametne skupnosti,
- Celostne prometne strategije,
- Strategiji storitev splošnega pomena.

Te strategije so močno zaznamovane s skrbjo za osebe z oviranostmi.

Zakonodaja

Naloga lokalne skupnosti je, da zadovoljuje potrebe in interese svojih prebivalcev in izpolnjuje druge naloge v skladu zakoni. Občina spoštuje zakonodajo, pomanjkljivosti in neenakost, ki jo zakonodaja mestoma še dopušča, pa poskuša reševati z lastnimi rešitvami.

Ekonomska politika

Občina Idrija finančno podpira delovanje invalidskih organizacij in organizacij za invalide (glej razdelek Invalidske organizacije), nudi strokovno in administrativno pomoč ter sodeluje pri zagotavljanju prostorov za njihovo delo.

Koordinacija dela

V občini delo invalidskih organizacij koordinira Svet invalidov Občine Idrija, v katerega so enakopravno vključeni predstavniki invalidskih organizacij, ki delujejo na območju občine. Svet deluje od leta 2011, od leta 2016 pa je v novi sestavi. Člane v svet predlagajo invalidske organizacije same.

Pomembno vlogo pri koordinaciji dejavnosti z Občino Idrija igra delovna skupina, ki je bila oblikovana za potrebe priprave pričujočega dokumenta in bo po tem nadaljevala s koordiniranjem aktivnosti med invalidskimi organizacijami, odločevalci in uslužbenci občinske uprave.

Invalidske organizacije in organizacije za invalide

V občini Idrija deluje več organizacij, ki delajo z invalidi:

- **Društvo civilnih invalidov vojn Primorske**
Društvo je bilo ustanovljeno leta 1978 in deluje na območju celotne Primorske, ki šteje dvaindvajset občin. V letu 2014 je v društvo včlanjenih 237 civilnih invalidov vojn. Osrednje težišče dela društva je načrtovanje posebnih socialnih programov, prilagojenih potrebam in interesu civilnih invalidov vojn na Primorskem.
- **Društvo diabetikov Idrija**
Temeljna naloga društva diabetikov je ozaveščanje, informiranje in izobraževanje članov in njihovih sorodnikov ter širše družbene skupnosti o boleznih sami in njenih možnih posledicah.
- **Društvo gluhih in naglušnih SP**
Društvo izvaja posebne socialne programe namenjene gluhim, naglušnim in gluhoslepim osebam: Usposabljanje za aktivno življenje in delo in preprečevanje socialne izključenosti gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb, kultura gluhih, informativna dejavnost, šport in rekreacija ...
- **Društvo paraplegikov SP**
Namen društva je prostovoljno in neodvisno združevanje invalidov z diagnozo paraplegije, tetraplegije, parapareze ali tetraparezezaradi ugotavljanja, zagovarjanja in zadovoljevanja njihovih posebnih potreb ter zastopanja njihovih interesov. Namen društva je tudi večja vključenost paraplegikov v družbo in preprečevanje njihove diskriminacije.
- **Društvo psoriatikov Slovenije pod. Notranjska**
Podružnica Notranjska je bila ponovno oživiljena leta 1999. Trenutno je v njo vključenih 83 članov. Društvo organizira predavanja, se druži na izletih in srečanjih ter širi informacije centralnega Društva psoriatikov Slovenije (npr. o možnostih koriščenja društvenih apartmajev za družinsko rehabilitacijo ...)
- **Društvo psoriatikov Slovenije pod. Primorska**
Podružnica Primorske pokriva pretežno del zahodne Slovenije. Pokriva vse občine od Sežane do Bovca in Idrijsko-Cerkljansko področje. Sedež ima v občini Ajdovščina. V podružnici so zajeti vsi člani psoriatikov iz vseh občin, ki so na tem področju.
- **Društvo tvoj telefon**
Društvo temelji na prostovoljski telefonski pomoči ljudem v stiski, poteka na skupni evropski brezplačni številke 116-123.
- **Društvo upokojencev Idrija**
Društvo upokojencev Idrija je bilo ustanovljeno leta 1947 in deli svoje aktivnosti na projekte in sekcije za šport in rekreacijo, kulturo, mešani pevski zbor, starejši za starejše, univerza za tretje življenjsko obdobje, stanovanjska in socialna vprašanja, sekcijo učencev bivše rudarske šole, za izlete in letovanja. Društvo organizira letovanja, izlete, rekreacijo in telovadbo v

športnem centru v Idriji in telovadnici OŠ v Spodnji Idriji, rekreacijsko balinanje, pikado, igranje kart, streljanje z zračno puško, začetni in nadaljevalni tečaj, krožke risanja in vezanja, ustvarjalne delavnice, pevski zbor, športni ribolov ...

- **Društvo vojnih invalidov SP – Sekcija Idrija**

Društvo vojnih invalidov SP – Sekcija Idrija ugotavlja, predstavlja in zagovarja interese in potrebe vojnih (vojaških) invalidov ter svojcev padlih v vojnah in svojcev umrlih vojaških invalidov, da jim pomaga pri uveljavljanju zagotovljenih pravic, da jim pomaga pri premagovanju življenjskih težav, ki jih povzroča invalidnost in da jim pomaga pri usposabljanju za čim bolj neodvisno življenje.

- **Klub zdravljenih alkoholikov Idrija**

Klub zdravljenih alkoholikov Idrija (KZAI) je bil ustanovljen leta 1973, kot večina klubov Primorske in Notranjske regije. Delo v društvu poteka po strokovno zastavljenem terapevtskem programu, ki vključuje skupinsko obravnavo odvisnosti od alkohola, s poudarkom na osebni rehabilitaciji in socialnem urejanju članov skupine. Zdravljeni so vzporedno vključeni v bolnišnični program zdravljenja. V program so vključeni tudi njihovi svojci.

- **Medgeneracijsko društvo Korak**

Društvo Korak združuje voditeljice skupin starih ljudi za samopomoč, ki delujejo na področju občine Idrija. V projekt je vključenih več kot 100 članov skupin, ki se dobivajo v 11 skupinah.

- **Medobčinsko društvo invalidov Idrija Cerčno**

Medobčinsko društvo invalidov Idrija Cerčno je invalidska organizacija, v katero se združujejo invalidi zaradi ugotavljanja, zagovarjanja in zadovoljevanja posebnih potreb invalidov, medsebojne pomoči ter uresničevanja in zastopanja svojih posebnih interesov. Pomemben del društveni aktivnosti predstavlja tudi strokovno voden šport (balinanje, namizni tenis, športno streljanje, kajak na divjih vodah, pikado, golbal, smučanje, košarka na vozičkih, sedeča odbojka, tek z invalidskimi vozički, kegljanje...) pod vodstvom učitelja športa invalidov Vladimirja Kržišnika.

- **Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica**

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica za potrebe slepih in slabovidnih na območju Občine Idrija izvaja programe in druge aktivnosti v katerih sodelujejo slepi in slabovidni uporabniki, njihovi svojci in pomembni bližnji ter širša javnost iz Občine Idrija.

- **Ozara Slovenije**

Ozara Slovenija je nevladna humanitarna organizacija, ki deluje na področju socialnega varstva in izvaja programe na področju duševnega zdravja v skupnosti že od leta 1994. Društvo nudi osebam s težavami v duševnem zdravju različne programe socialne rehabilitacije in podpore, informiranja in svetovanja, izobraževanja ter preživljanja prostega časa.

- **Slovensko društvo za celiakijo**
Namen društva je združevanje bolnikov s celiakijo, zaradi izmenjave izkušenj pri obvladovanju bolezni, medsebojne pomoči, strokovne pomoči in zaščite njihovega zdravja. Društvo izvaja zdravstveno vzgojno dejavnost ohranjanja in krepitve zdravja obolelih s celiakijo, ustvarja možnosti za čim bolj kakovostno in samostojno življenje bolnikov s celiakijo ter seznanja bolnike s celiakijo o živilih, ki ne vsebujejo glutena in o posledicah dietnih prekrškov.
- **Ustanova mali vitez**
Ustanova Mali vitez, fundacija za pomoč mladim, ozdravljenim od raka je dobrodelná ustanova in je pravna oseba zasebnega prava. Na področju Republike Slovenije je edina nevladna organizacija, ki posveča svoje aktivnosti mladim po njihovi ozdravitvi. Zajema vse mlade na področju Republike Slovenije, ki so v otroštvu preboleli raka in so starejši od 18 let. Tem mladim skozi svoje programe nudi fizično in psihično rehabilitacijo.
- **Združenje multiple skleroze Slovenije**
Združenje multiple skleroze Slovenije izvaja rehabilitacijske programe, ki so namenjeni predvsem pridobivanju in ohranjanju psihofizičnih sposobnosti posameznika (obnovitvena in socialna rehabilitacija, organizacija nege na rehabilitaciji, ohranjanje zdravja, obvezni spremljevalci, skupinsko ohranjanje zdravja za težke invalide v Centru MS v Ankaranu, aktivnosti za krepitev zdravja na lokalnem nivoju) ter podporne programe, ki so namenjeni podpori posamezniku in njegovi družini v okolju, kjer živi (program poverjeništvá, družinska rehabilitacija, program posebnih pomoči preko socialne komisije Združenja, pomoč pri uveljavljanju in zagotavljanju tehničnih pripomočkov, pomoč pri odpravi arhitekturnih ovir invalidnih oseb z MS, prilagojeni prevozi invalidov, izdaja glasil in publikacij, seminar za mlajše obolele, usposabljanje novo diagnosticiranih oseb z MS za življenje in delo, svetovanje in pomoč pri uveljavljanju pravic, šport in rekreacija za osebe z MS, občni zbori in srečanja in osebna asistenca).
- **VDC Vrhnika- Idrija, enota Idrija**
VDC VI-Idrija je javni zavod, čigar storitve so v celoti namenjene invalidnim osebám – natančneje polnoletnim osebám z motnjo v duševnem razvoju, ki so lahko tudi gibalno ovirane, slepe, gluhe, po poškodbi glave... V letu 2016 ima 33 uporabnikov.
- **Zavod RS za zaposlovanje, OS Nova Gorica**
Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje je ena ključnih ustanov na trgu dela. Je samostojna pravna oseba s statusom javnega zavoda, ki deluje enotno za območje Republike Slovenije. Temeljne dejavnosti Zavoda so posredovanje zaposlitev in zaposlitveno svetovanje, izvajanje karijerne orientacije, izvajanje zavarovanja za primer brezposelnosti, izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja, izdajanje delovnih dovoljenj in zaposlovanje tujcev, izdelava analitičnih, razvojnih in drugih strokovnih gradiv s področja dejavnosti Zavoda in informiranje o trgu dela, informacije javnega značaja.

- **Center za socialno delo Idrija**

CSD Idrija pokriva območje občin Idrija in Cerčno ter je pristojen za naloge, ki se nanašajo na izvajanje javnih pooblastil po področjih dela: varstvo otrok in družine, varstvo odraslih, oprostitev plačil pri plačilu storitev, denarne socialne pomoči, družinski prejemki, zavarovanje za starševsko varstvo, prva socialna pomoč, osebna pomoč, pomoč družini za dom, socialna preventiva, izvajanje javnih del, koordinacija v lokalni mreži pluralnih programov socialnega varstva.

- **Zdravstveni dom Idrija**

Zdravstveni dom Idrija organizira in izvaja osnovno in specialistično ambulantno zdravstveno dejavnost, v skladu s sprejeto mrežo javne zdravstvene službe na primarni ravni za občini Idrija in Cerčno.

- **Dom upokojencev Idrija**

Dom upokojencev Idrija pokriva območje UE Idrija s poslanstvom celovitega, strokovnega in potrebam uporabnika prilagojenega izvajanja vseh oblik oskrbe in nege starostnikov ter odraslih oseb s posebnimi potrebami na njihovem domu, v skupnostnih oblikah in v obeh enotah doma (Idrija – Arkova in Idrija – Marof). Dom izvaja osnovno in socialno oskrbo, zdravstveno nego, fizioterapijo, delovno terapijo, pomoč družini na domu, oskrbovana stanovanja, dnevno varstvo, medgeneracijsko sodelovanje (preko Medgeneracijskega centra Idrija). Za zunanje uporabnike dom po dogovoru izvaja dnevno varstvo, kuhanje kosil in izposoja ortopedске pripomočke.

Pomembno vlogo v občini Idrija ima tudi zavod Dostop, zavod za spodbujanje dostopnosti, ki v sodelovanju z Občino Idrija pripravlja strokovne smernice za zagotavljanje dostopnosti do prostora, informacij in storitev.

Čeprav navedene organizacija pokrivajo območje občine Idrija, ne izvajajo svojih dejavnosti nujno v občini, kar mnogim potencialnim članom otežuje udeležbo v programih in na projektih organizacij. Kaže se potreba pa jasnejši preučitvi dejanskega vključevanja članov iz idrijske občine in primerjanju slednjega s potencialnim članstvom.

Usposabljanje strokovnega osebja

Osebjem znotraj občinske uprave, ki je v pogostih stikih z osebami z oviranostmi, je v zadnjih letih preko rednih stikov s predstavniki invalidskih društev pridobilo nekatera znanja in veščine dela z osebami z oviranostmi. Glavnino informacij in znanj so dobili prav od aktivnih predstavnikov invalidskih društev. Kljub temu je potrebno ta znanja nadgraditi, poglobiti in razširiti ter ozavestiti.

Nacionalen nadzor in ocenjevanje programov za invalidov v okviru izvajanja Standardnih pravil

Nadzor izvaja Svet invalidov Občine Idrija, koordinacija invalidskih organizacij in koordinator projekta Občina po meri invalida v sodelovanju z županom, kot glavnim nosilcem izvajanja projekta.

Tehnično in gospodarsko sodelovanje

Področje v trenutno v občini pokrito, saj je beguncev in priseljencev malo, še manj pa je med njimi oseb z oviranostmi. Kljub temu bi morala Občina Idrija v bodoče tudi invalidnim beguncem in priseljencem nameniti določena sredstva ter jih vključevati v akcijske programe za invalide.

Aprila 2016 je Lions klub Idrija organiziral na območju občine akcijo zbiranja še uporabnih rabljenih korekcijskih očal. Večji del zbranih očal je bil poslan v zbirni center Medico LC, Le Havre (Francija), od tam pa ponovno pregledana, očiščena in označena, v dežele tretjega sveta, k uporabnikom, ki jih potrebujejo. Pri zbiranju je sodeloval tudi Vrtec Idrija.

Mednarodno sodelovanje

Občina do nedavnega ni imela vzpostavljenega mednarodnega sodelovanja z društvi, organizaciji in občinami na področju dostopnosti in oseb z oviranostmi. V letu 2016 je Občina Idrija v sodelovanju z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Nova Gorica vzpostavila mednarodno partnerstvo z Občino Kanal ob Soči, Mestno občino Nova Gorica, Občino Staranzano (Italija) in Občino Tolmezzo (Italija). Partnerstvo je v septembru 2016 pripravilo in prijavilo projekt Access4All na razpis Interreg Slovenija-Italija, ki ima namen pripraviti celovito čezmejno analizo zagotavljanja dostopnosti za osebe z oviranostmi, priročnik za odločevalce in načrtovalce ter serijo pilotnih projektov zagotavljanja dostopnosti do prostorov, informacij in storitev. V okviru projekta bodo pripravljene tudi serije izobraževanj in usposabljanj za zaposlene v občinski upravi, turistične delavce in arhitekte/projektante. V kolikor bo projekt odobren, bo partnerstvo sodelovanje še okrepilo, v nasprotnem primeru bo poskusilo drugje pridobiti finančna sredstva za aktivnosti.

Poleg tega se je v letu 2016 Občina Idrija pridružila tudi konzorciju prijaviteljev, ki je za razpis v okviru Horizon 2020 pripravil projekt Buddy, katerega namen je omogočiti osebam s senzorno oviranostjo (vizualno, slušno, motorično), intelektualno in kognitivno oviranostjo (Down in fragile X sindrom), pa tudi starejšim, da z uporabo naravnih gibov in glasov intuitivno dostopajo do medijsko podprtih socialnih storitev. V sklopu projekta bo opravljenih več študij uporabniških izkušenj (UX), katerih cilj je identificirati gibe in zvoke ter storitve, ki bodo osnova za oblikovanje novih medijsko podprtih socialnih storitev. V Idriji bodo te nove tehnologije in storitve testirane in nadgrajene skozi daljše obdobje. Projektna prijava je oddana, rezultati pa še niso znani.

AKCIJSKI NAČRT ZA URESNIČEVANJE ENAKIH MOŽNOSTI OSEB Z OVIRANOSTMI V OBČINI IDRIJA

Ta akcijski načrt temelji na nekaterih ključnih smernicah:

- 1 Prihodnje aktivnosti so namenjene zagotavljanju **enakih možnosti vseh, ki se soočajo z oviranostjo**.
- 2 Vzrok oviranostim niso biološke ovire, temveč **družbene ovire, ki tem osebam ne omogočajo vključevanja v družbeno življenje skupnosti**.
- 3 Ključ do reševanja problemov torej ni le v odpravi fizičnih ovir (reševanje bioloških ovir), temveč v **spremenjenem družbenem dojetanju potreb teh oseb**, torej v prilagajanju informacij in storitev (reševanje družbenih ovir).
- 4 Pomemben element je torej ozaveščanje, informiranje in komuniciranje, ki oviranosti **ne stigmatizira, temveč jo predstavlja kot nekaj, s čimer se vsakdo vsaj enkrat (začasno ali za stalno) v življenju sreča** (v otroštvu, ob poškodbah, ob invalidnosti, kot svojec, v starosti ...).
- 5 Ozaveščanje in izobraževanje je tako nujno za splošno javnost. **Vsi občani lahko namreč prispevajo k večji sprejetosti in vključenosti** oseb z oviranostmi v življenje skupnosti.
- 6 Še posebej pa je ozaveščanje **in izobraževanje potrebno za osebe, ki se z osebami z oviranostmi srečujejo stalno** (zaposleni v občinski upravi, v javnih zavodih, trgovci, gostinci, turistični delavci, kulturniki, športni pedagogi, projektanti, arhitekti ...).
- 7 Invalidska društva in organizacije za invalide (organizacije, ki primarno delajo z osebami z oviranostmi) imajo sama **veliko znanj in izkušenj, ki jih lahko prenesejo na svoje člane in širšo skupnost**. Ta prenos in sodelovanje med akterji je potrebno okrepiti – tako s finančno podporo in podporo strokovnemu razvoju kot z rednimi srečevanji in medsebojnim obveščanjem in vključevanjem v skupne projekte.
- 8 Cilj je, da oviranost ni dojeta kot »izredno stanje« - zato je **osebam z oviranostmi potrebno omogočiti koriščenje vseh storitev**: od izobraževanj, zaposlovanj, družabnega življenja, kulturnega udejstvovanja, turizma, rekreacije, verskih obredov, do so-oblikovanja politik.
- 9 Rešitve tako naj ne bi bile *ad hoc* in partikularne, temveč nove univerzalne rešitve – za vse, povsod. Pri doseganju slednjega je izredno pomembno raziskovalno delo, uporaba novih tehnologij in povezovanje z drugimi občinami in državami ter **oblikovanje enotnih standardov, ki bodo osebami z oviranostmi omogočili nemoteno koriščenje storitev in dostop do prostorov in informacij kadarkoli in kjerkoli**.
- 10 Kot taka je politika na področju oseb z oviranostmi **skladna s strateškimi razvojnimi cilji občine in ključen element doseganja zastavljenih ciljev**.

Akcijski načrt je pripravljen na osnovi Standardnih pravil OZN o izenačevanju možnosti invalidov (Rezolucija 48/96, 20,12,1993).

Pravilo	Ukrep	Nosilec	Vir financiranja	Rok za izvedbo
Pravilo 1: Osveščanje	Osveščanje otrok in mladostnikov o potrebah invalidov in nujnosti vključevanja slednjih v življenje skupnosti	Invalidske organizacije, vzgojno-izobraževalne ustanove, Mladinski center Idrija	Razni	Stalna naloga
	Projekti in programi osveščanja in informiranja zdravstvenih delavk in delavcev	ZD Idrija	Proračun ZD Idrija	Stalna naloga
	Promocija zdravja	ZD Idrija	Proračun ZD Idrija	Stalna naloga
	Obveščanje starejših občanov o življenju z oviranostjo	Dom upokojencev Idrija /Medgeneracijski center Idrija, invalidske organizacije	Razni	Stalna naloga
	Ažurno obveščanje o aktivnostih delovne skupine in Sveta za invalide Občine Idrija na spletni strani Občine Idrija in v občinskem glasilu Obzorje	Delovna skupina, Svet invalidov OI	Proračun občine	Stalna naloga
	Vzpostavitev posebne rubrike o življenju z oviranostjo v občinskem glasilu Obzorje in rubrike z naborom informacij in pomoči na spletni strani	Občinska uprava – poslovni sekretar	Proračun občine	2017
	Obsežna komunikacijska osveščevalna akcija o potrebah in pomoči invalidom	Delovna skupina, Svet invalidov OI	Proračun občine, Interreg Slovenija-Italija	2018

	Vpis vseh dostopnih javnih objektov v slovenski imenik dostopnih točk Pridem.si	Delovna skupina, Svet invalidov OI	Proračun občine	2017
	Informiranje in poziv zasebnikov (trgovci, gostinci, izvajalci storitev ...) k vpisu dostopnih objektov v slovenski imenik dostopnih točk Pridem.si	Delovna skupina, Svet invalidov OI	Proračun občine	2018
Pravilo 2: Zdravstveno varstvo	Zagotavljanje izvajanja socialno varstvene storitve pomoči na domu, ki je namenjena ljudem v primeru starosti, invalidnosti ter v drugih primerih, ki jih določa zakon (storitev obsega pomoč pri vzdrževanju osebne higiene, gospodinjsko pomoč in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov)	Dom upokojencev Idrija	Proračun države, proračun občine	Stalna naloga
	Doplačevanje bivanja v stanovanjskih skupinah, bivalnih enotah in drugih oblikah institucionalnega varstva za tiste, ki storitve sami ne morejo plačati.	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračun občine	Stalna naloga
	Financiranje pravice do družinskega pomočnika, ki pripada polnoletni osebi s težko motnjo v duševnem razvoju ali polnoletni težko gibalno ovirani osebi, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb.	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračun občine	Stalna naloga
	Sofinanciranje programov s	Občinska uprava –	Proračun občine	Stalna naloga

	področja socialnega varstva in varovanja zdravja	svetovalec za družbene dejavnosti		
	Zagotavljanje dostopnega zdravstvenega varstva na primarni ravni in lekarniške dejavnosti	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti, Zdravstveni dom Idrija, Lekarna Ljubljana – Idrija	Proračun občine, proračun države	Stalna naloga
Pravilo 3: Rehabilitacija	Na temelju javnih razpisov za izbor izvajalcev obnovitvene rehabilitacije ZZZRS invalidske organizacije izvedejo postopek zbiranja prijav in izvajajo napotitev na obnovitveno rehabilitacij	Invalidske organizacije	Sredstva Zavoda za zdravstveno zavarovanje RS. Sredstva invalidskih organizacij	Trajne naloge
Pravilo 4: Strokovno-podporne službe	Izvajanje pomoči na domu	Dom upokojencev Idrija	Proračun občine	Trajne naloge
	Sofinanciranje pomoči na domu	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračun občine	Trajne naloge
	Sofinanciranje programov podpore za osebe z oviranostmi, ki jih izvajajo invalidske organizacije (npr. osebna asistenca za slepe in slabovidne)	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračun občine	Trajne naloge
	Vzpostavitev partnerskega sodelovanja in rednih skupnih aktivnosti med ZD Idrija in invalidskimi organizacijami	ZD Idrija, invalidske organizacije	Proračun ZD Idrija	2018

	Uresničevanje zakona o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb	CSD Idrija	Proračun države	Trajne naloge
	Sofinanciranje pravice do izbire družinskega pomočnika, dodatnega spremljevalca	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračun občine	Trajne naloge
Pravilo 5: Dostopnost	Prilagoditev dostopa do javnih površin v mestnem središču v skladu z načrtom varnih poti iz leta 2013	Občinska uprava – svetovalec za investicije	Interreg Slovenija-Italija	2018
	Prilagoditev dostopa do javnih površin izven mestnega središča v skladu z načrtom varnih poti iz leta 2013	Občinska uprava – svetovalec za investicije	Proračun občine	2019, 2020
	Prilagoditev dostopa za osebe z oviranostmi do TIC Idrija	Občinska uprava – svetovalec za investicije	Interreg Slovenija-Italija	2018
	Prilagoditev označevalnih tabel v knjižnici in čipkarski šoli	Občinska uprava – svetovalec za investicije	Interreg Slovenija-Italija	2018
	Priprava načrta varnih poti za Spodnjo Idrijo	Občinska uprava – svetovalec za investicije	Interreg Slovenija-Italija	2018
	Prilagoditev označevalnih tabel v Zdravstvenem domu Idrija	ZD Idrija	Proračun ZD Idrija	2017
	Zagotavljanje dostopnosti v Vrtcu Spodnja Idrija	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračunska sredstva	2017
	Zagotavljanje dostopnosti v okviru investicijskih vzdrževanj	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračunska sredstva	Stalna naloga
	Zagotavljanje in vzdrževanje	Osnovne šole	Proračun osnovnih šol	Stalna naloga

	mobilnega stopnišnega vzpenjalca za gibalno ovirane učenke in učence na območju Občine Idrija			
	Zagotavljanje dostopnosti v prostorih občine, kjer poteka uradno poslovanje z občankami in občani	Občinska uprava – vsi zaposleni	Proračun občine	Stalna naloga
	Zagotavljanje odstranjevanja ovir iz javnih površin in vozil, parkiranih izven označenih parkirnih mest, ki motijo neovirano gibanje	Redarska služba	Proračun občine	Stalna naloga
	Zagotavljanje nadzora nad uporabo parkirnih mest za osebe z oviranostmi in ukrepanje v primeru zlorab	Redarska služba	Proračun občine	Stalna naloga
	Zagotavljanje opremljenosti mestnega avtobusa z dvizno napravo za dostop z vozički	Koncesionar	Proračun koncesionarja	Stalna naloga
	Zagotavljanje neoviranega dostopa do prireditvenih prostorov za osebe s posebnimi potrebami	Občinska uprava – vsi zaposleni, javni zavodi	Proračun občine, proračuni javnih zavodov	Stalna naloga
	Organizacija izobraževanj za vodstvene kadre javnih zavodov in zasebnikov o zagotavljanju dostopnosti (praktični nasveti ...)	Svet invalidov Občine Idrija	Proračun občine	2017
	Reševanje dostopnosti do prostorov s celovitimi rešitvami (ureditev postajališč, umirjanje in umik prometa, ukinjanje parkirišč	Občinska uprava – svetovalec za javna naročila	Proračun občine	Stalna naloga

	...) v okviru Celostne prometne strategije			
	Sprejem Celostne prometne strategije, ki bo nagovorila problematiko prevoza oseb z oviranostmi s podeželja v urbana središča	Občinska uprava – svetovalec za javna naročila	Proračun občine	2017
	Poziv državnim javnim institucijam k ureditvi dostopnosti do njihovih prostorov in sanitarij	Svet invalidov OI	Proračun občine	2017
	Ureditev prilagojenih javnih sanitarij v mestnem središču	Občinska uprava – svetovalec za investicije	Proračun občine	2017
	Ureditev parkirišča za invalide pred Zdravstvenim domom Idrija	ZD Idrija	Proračun ZD Idrija, proračun Občine Idrija	2019
Pravilo 6: Vzgoja in izobraževanje	Zagotavljanje predšolske vzgoje in varstva v vrtcih za otroke z oviranostmi (prilagojeno delo, spremljevalci, znižani normativi)	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračun občine	Stalna naloga
	Delovanje Podružnične šole za izobraževanje in usposabljanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami	Osnovna šola Idrija	Proračun države	Stalna naloga
	Zagotavljanje individualne učne pomoči na vseh nivojih izobraževanja	Vzgojni in izobraževalni zavodi	Vzgojno varstveni in izobraževalni zavodi, proračun države, proračun občine	Stalna naloga
	Financiranje prevoza otrok s težjo motnjo v duševnem razvoju v izobraževalne ustanove izven občine	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračun občine	Stalna naloga
	Prilagajanje srednješolskih	Gimnazija Jurija	Proračun GJV Idrija	Stalna naloga

	programov mladostnikom z oviranostmi	Vege Idrija		
	Osveščanje otrok in mladine o invalidski problematiki preko delavnic, predavanj, zloženk, dodatnih vzgojnih in izobraževalnih vsebin	Vzgojni in izobraževalni zavodi, invalidska društva	Proračun države, proračun občine	Stalna naloga
	Izvajanje izobraževalnih programov za osebe z oviranostmi	Medgeneracijski center Idrija, Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija	Razni	Stalna naloga
	Ureditev prostora za fakultativna izobraževanja in kulturne aktivnosti, ki je dostopen, z indukcijsko zanko	Občinska uprava – svetovalec za investicije/javni zavodi	Proračun občine	2018
Pravilo 7: Zaposlovanje	Uresničevanje obveznosti kvotnega zaposlovanja oseb z oviranostmi, ki jo delodajalcem nalaga Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov	Občinska uprava – svetovalec za pravne osebe, javni zavodi	Proračun občine, proračuni javnih zavodov	Stalna naloga
	Informiranje in svetovanje, vključevanje v programe aktivne politike zaposlovanja in karierno svetovanje ter	Zavod RS za zaposlovanje – Urad za delo Idrija	Proračun države	Stalna naloga
	Izvajanje zdravstvenega zaposlitvenega svetovanja, rehabilitacijskega svetovanja in zaposlitvene rehabilitacije	Zavod RS za zaposlovanje – Urad za delo Idrija	Proračun države	Stalna naloga
	Sofinanciranje programov javnih del za zaposlovanje težje zaposljivih oseb (med njimi tudi	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračun občine	Stalna naloga

	oseb z oviranostmi)			
	Informiranje delodajalcev o zakonodaji s področja zaposlovanja invalidov, o strokovni podpori in finančnih vzpodbudah pri usposabljanju in zaposlovanju invalidov ... (v obliki zložen, delavnic, dopisov...)	Zavod RS za zaposlovanje, izvajalci zaposlitvene rehabilitacije	Razni	Stalna naloga
	Preučitev možnosti zaposlovanja oseb z oviranostmi preko sodelovanj med invalidskimi organizacijami in lokalnimi tehnološkimi podjetji (spoznavna srečanja, pilotni projekti za zaposlovanje invalidov ...)	Svet invalidov OI, invalidske organizacije, Mladinski center Idrija, tehnološka podjetja	Razni	2017, 2018
Pravilo 8: Finančna pomoč socialna varnost in	Izplačevanje socialne denarne pomoči	Center za socialno delo Idrija	Proračun države	Stalna naloga
	Organizacija dobrodelnih akcij	Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Idrija, invalidske organizacije, Lions klub, Rotary klub	Razni	Stalna naloga
Pravilo 9: Družinsko življenje osebna integriteta in	Javni razpis za oddajo neprofitnih stanovanj v najem, z invalidi kot prednostno skupino	Občinska uprava – svetovalec za gospodarske dejavnosti	Proračun občine	Stalna naloga

	Vključitev problematike oseb z oviranostmi v prenovljen občinski stanovanjski program	Občinska uprava – svetovalec za gospodarske dejavnosti	Proračun občine	2017
	Spodbujanje pozitivnega stališča do poroke, starševstva in spolnosti oseb z oviranostmi	Svet za invalide OI, invalidske organizacije	Proračun občine, proračuni organizacij	Stalna naloga
	Izrecno vabljenje invalidskih organizacij k sodelovanjem pri občinskih prireditvah	Občinska uprava – vsi zaposleni; krajevne skupnosti, javni zavodi	Proračun občine, proračuni krajevnih skupnosti, proračuni javnih zavodov	Stalna naloga
Pravilo 10: Kultura	Osveščanje kulturnih delavcev o potrebah oseb s posebnimi potrebami in o možnih prilagoditvah kulturnih vsebin	Svet za invalide OI, invalidske organizacije	Proračun občine	Stalna naloga
	Komunikacijska osveščevalna akcija o zagotavljanju dostopnosti do kulture za osebe z oviranostmi (termini, popusti, klančine, označbe ...)	Svet za invalide OI, invalidske organizacije	Proračun občine	2017, 2018
	Postopen razvoj turistične ponudbe za osebe z oviranostmi	Center za idrijsko dediščino	Proračun CID	2017, 2018, 2019
	Ureditev prostora za fakultativna izobraževanja in kulturne aktivnosti, ki je dostopen, z indukcijsko zanko	Občinska uprava – svetovalec za investicije/javni zavodi	Proračun občine	2018
Pravilo 11: Rekreatija in šport	Komunikacijska osveščevalna akcija o zagotavljanju dostopnosti do rekreacije in športa za osebe z oviranostmi (termini, popusti, klančine, označbe ...)	Svet za invalide OI, invalidske organizacije	Proračun občine	2017, 2018

	Zagotavljanje ustreznih arhitekturnih rešitev v okviru prihodnjih sanacij in/ali rekonstrukcij športnih objektov	Občinska uprava – svetovalec za investicije, svetovalec za gospodarske javne službe, svetovalec za infrastrukturo	Proračun občine, razno	Stalna naloga
	Športni in rekreativni programi in projekti invalidskih organizacij in organizacij za invalide	Organizacije za invalide, invalidske organizacije	Proračuni organizacij	Stalna naloga
Pravilo 12: Religija	Zagotavljanje dostopnosti do duhovne oskrbe in spodbujanje enakih pravic do veroizpovedi ne glede na vrsto invalidnosti	Verske ustanove	Verske ustanove	Stalna naloga
Pravilo 13: Informiranje in raziskovanje	Raziskovalno-izobraževalni-pilotni mednarodni projekt Access4All (analiza oviranosti, priprava priročnika, priprava specialističnih izobraževanj, pilotni projekti)	Občinska uprava – svetovalec za investicije, Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica in konzorcijski partnerji	Interreg Slovenija-Italija	2017, 2018, 2019
	Raziskovalno-pilotni mednarodni projekt Buddy (študija uporabniške izkušnje, uporaba sodobnih tehnologij, testiranje)	Občinska uprava – svetovalec za investicije, Inštitut Jožef Stefan in konzorcijski partnerji,	Horizon 2020	2018, 2019
	Vzpostavitev sistema monitoringa števila članov različnih invalidskih organizacij – v sklopu občinskega razpisa	Občinska uprava – referent za družbene dejavnosti	Proračun občine	2017

Pravilo 14: Oblikovanje in načrtovanje politike	Zagotavljanje možnosti sodelovanja v delovnih skupinah, pri razgrnitvi prostorskih načrtov itd.	Občinska uprava – svetovalec za okolje in prostor, javni zavodi	Proračun občine, javnih proračuni zavodov	Stalna naloga
	Zagotavljanje neoviranega dostopa do volišč in prostorov, kjer potekajo seje Občinskega sveta in njegovih delovnih teles	Občinska uprava – svetovalec za pravne zadeve, svetovalec za splošne zadeve	Proračun občine	Stalna naloga
	Organizacija seje koordinacije invalidskih organizacij pred sprejemanjem proračuna občine in priprava stališča invalidskih organizacij do proračuna	Svet invalidov OI, delovna skupina	Proračun občine	2018
	Izrecno vabljenje predstavnikov invalidskih organizacij na delavnice in razprave v okviru priprav strategij (promet, mladi, storitve splošnega pomena, pametna skupnost, turizem ...)	Občinska uprava – vsi zaposleni	Proračun občine	Stalna naloga
	Vključitev področja oseb z oviranostmi v revidirano Inovativno strategijo trajnostnega razvoja Občine Idrija	Občinska uprava – župan	Proračun občine	2017
	Načrtovanje razvojnih strategij, ki potečejo, z vključenostjo invalidskih društev (lokalni kulturni program, strategija za mlade)	Občinska uprava – vsi zaposleni	Proračun občine	2019, 2020
Pravilo 15: Zakonodaja	Izvajanje zakonsko določenih nalog	Občinska uprava – vsi zaposleni	Proračun občine, proračun države	Stalna naloga
Pravilo 16:	<i>Glej razdelek Invalidske</i>			

Ekonomska politika	<i>organizacije</i>			
Pravilo 17: Koordinacija dela	Organizacija dveh letnih srečanj invalidskih organizacij (sestank koordinacije in okrogla miza)	Svet invalidov OI, vsa invalidska društva	Proračun občine	Stalna naloga
	Organizacija skupnega obeležja ob svetovnem dnevu invalidov	Svet invalidov OI, vsa invalidska društva	Proračun občine	Stalna naloga
	Nadaljevanje dela Delovne skupine OPMI	Delovna skupina OPMI	Proračun občine	Stalna naloga
Pravilo 18: Invalidske organizacije	Sofinanciranje invalidskih organizacij v občini (razpis)	Občinska uprava – referent za družbene dejavnosti in šport	Proračun občine	Stalna naloga
	Zagotavljanje brezplačne uporabe prostorov za potrebe prireditev, predstav in razstav v organizaciji invalidskih organizacij (razpis)	Občinska uprava – svetovalec za družbene dejavnosti	Proračun občine	Stalna naloga
	Spodbujanje in podpora dodatnim programom s področja športa invalidov, ki jih izvajajo invalidska društva (razpis)	Občinska uprava – referent za družbene dejavnosti in šport	Proračun občine	Stalna naloga
Pravilo 19: Usposabljanje strokovnega osebja	Organizacija usposabljanj za strokovno osebje v javnih zavodih, občinski upravi in invalidskih organizacijah	Občinska uprava – svetovalec za investicije, svetovalec za družbene dejavnosti, invalidske organizacije, javni zavodi	Proračun občine, invalidske organizacije, proračun javnih zavodov	Stalna naloga

Pravilo 20: Nacionalen nadzor in ocenjevanje programov za invalide	Stalno spremljanje že izvedenih nalog v okviru akcijskih načrtov v okviru Projekta Občina po meri invalidov	Svet invalidov OI	Proračun občine	Stalna naloga – vsakoletno poročilo
	Vpeljava sistema za spremljanje kazalnikov izenačevanih možnosti invalidov – v sklopu vzpostavitve platforme za projektno vodenje	Župan, Občinska uprava – svetovalec za investicije	Proračun občine	2018 - ...
Pravilo 21: Tehnično in gospodarsko sodelovanje	Preučitev potreb beguncev in priseljencev z oviranostmi ter identifikacija rešitev	Svet invalidov OI, delovna skupina OPMI	Proračun občine	2017
Pravilo 22: Mednarodno sodelovanje	Izvedba prijavljenih mednarodnih projektov s področja oseb z oviranostmi: Access4All in Buddy	Občinska uprava – svetovalec za investicije in konzorcijski partnerji (tudi invalidske organizacije)	Evropska sredstva	2017, 2018, 2019
	Priprava in prijava novih mednarodnih projektov na razpise (z nujnim vključevanjem invalidskih organizacij)	Občinska uprava - vsi in invalidske organizacije	Evropska sredstva	Stalna naloga

